



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lugduni, M.DC.LI.**

II. De intellectu possibili, & eius obiecto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

phantasma ad producendum spiritualem speciem intellectus, siue impressam, siue expressam, certum in sententia ferè omnium, phantasmata aduari intellectu ad producendum speciem impressam, si species aliqua impressa in intellectu existens à phantasmatis procedit. Extra questionem est phantasma non posse immediatè concurrere ad intellectiōnem, nisi eleuatum intellectu. Quæstio est, an phantasma intellectu adiutum immediatè producat speciem impressam, an verò producat expressam nullā impressā interiectā? Qui dicunt intellectiōnem immediatè procedere à phantasmate in re asserere debēt, intellectum respectu phantasmatis se habere per modum comprincipij altioris ordinis eleuantis phantasma ad effectum spiritualem, quem phantasma materiale sine hac eleuatione producere nequit. Qui affirmant nullam intellectiōnem procedere à phantasmate tanquam à principio effectiui, hanc eleuationem ponunt inter phantasma eleuatum, & intellectum eleuantem in ordine ad intellectiōnem, quæ eleuatio in actu secundo dicit actionem spiritualem procedentem ab vno principio inadæquato, materiali, & alio etiam inadæquato spirituali, & in actu primo virtutem actiuam intellectus paratam concurrere cum virtute actiua phantasmatis ad effectum spiritualem, & excellentiorem secundum hunc gradum materiali phantasmate. Neque in re aliud præstat intellectus respectu phantasmatis, neque alium habet concursum, ex quo possit desumi fundamentum, ad illi tribuendam hanc denominationem illustrantis phantasmata, & constituendam denominationem intellectus agentis distincta formaliter ab intellectu possibili. Ex quo inferes questionem esse purè de nomine totum quod pertinet ad constitutionem formalem intellectus agentis, & distinctionem inter intellectum agentem & possibilem.

II Sentio in mea sententia quæ species non admittit à phantasmatis productas, posse dici potentiam intellectiui illustrare phantasmata, quatenus illa eleuat, seu quatenus connotat comprincipium materiale tenens se ex parte obiecti, seu concurrentis ex parte obiecti, seu concurrentis loco obiecti: sicuti de specie impressa dici solet, ad effectum spiritualem producendum, & hac ratione reddere obiectum proximè intelligibile intelligibilitate extrinsecā dependentem à phantasmatis, quia complet virtutem intellectiui potentem intelligere, quam phantasma tanquam aliquid inadæquatum huius virtutis vt actiua formaliter ingreditur, ex qua virtute prouenit in obiecto denominatio proximè potentis intelligi, sicuti ex virtute productiua causæ effectus dicitur potens produci, & proximè possibilis probabilitate extrinsecā, per quam phantasmatum eleuationem virtus intellectiua dici potest intellectus agens: intellectus possibilis, seu passibilis dici potest, quatenus per modum principij vitalis concurrat ad intellectiōnem, quam patitur, & per quam formaliter constituitur intelligens. Has denominationes formaliter distinguere facile est, quia intellectus possibilis quatenus possibilis, & passibilis denominatur, connotat virtutem passiuam respectu intellectiōnis, & posse informari per intellectiōnem, quæ non includit intellectus agens, vt agens; ac proinde ex hoc capite saltem inadæquatè intellectus agens, & possibilis distinguerentur, etiam si aliud non suppeteret. Distinguantur etiam adæquatè distinctio ne formali, quia intellectus possibilis etiam vt virtus intellectiua potens intelligere secundum rationem intellectus possibilis, dicit virtutem actiuam intellectus, & principium effectiuium per modum vite in actu primo non connotat secundum hanc rationem formaliter aliud comprincipium inferioris ordinis, quod eleuat, quia intellectus possibilis in ratione possibilis, æquè esset potens intelligere per connotationem speciei impressæ spiritualis, cum qua posset spiritualem intellectiōnem producere, & non dicit esse eleuatum comprincipij materialis, per quod constituitur formaliter in ratione agentis, & formaliter ab intellectu possibili distinguitur. Formaliter intellectus possibilis, licet dicat virtutem actiuam potentem intelligere, & hac ratione obiectum reddat intelligibile, non dicit formaliter virtutem actiuam constitutam in actu primo completo per comprincipium materiale, & dependentem à phantasmatis, & ita non reddit obiectum intelligibile dependens à phantasmatis, quod est proprium intellectus agentis. Hæc dixi longius forsitan quam materia exposcebat in gratiam Angelici Docto-

ris, qui prædicta munia intellectui tribuit agenti, & ferè omnium antiquorum, qui intellectum agentem saltem formaliter à possibili distinguunt.

PUNCTUM II.

De intellectu possibili, & eius obiecto.

¶ Si Puncto præcedenti de intellectu agenti, & in eius natura explicanda non potui non aliquid attingere de intellectu possibili, de quo nunc præcipua instituitur disputatio. Intellectus definiri solet, *Virtus cognoscitiua spiritualis*. Hæc definitio comprehendit omnem intellectum creatum, siue humanum, siue angelicum. Addit Hurtad. comprehendere etiam intellectum diuinum, quod verum erit si in Deo detur virtus intellectiua per modum actus primi formaliter distincti ab ipsa intellectiōne, quod difficultate non vacat, quam tractant Theologi 1. part. quæst. 14.

Intellectum in toto corpore residere extra controuersiam est apud omnes, qui illum ab anima non distinguunt; quod etiam censo, tenentur asserere, qui potentiam superadditam intellectuiam admittunt, quia si datur hæc virtus, per simplicem emanationem procedit ab anima, ac proinde vbicumque sit anima, ab illa procedet illamque comitabitur, vt patet in anima separata, quæ in statu separationis eodem modo intellectum producit, ac quando est vnita, quia passio semper & vbique essentiam consequitur.

De intellectiōne rectè docent plures non esse in toto corpore: sicut enim anima non sentit in ossibus, ita non intelligit in pede: quod fecellit multos Thomistas, asserentes, animam vt rationalem, toti corpori non vniri. Secundo suadetur conclusio: Anima indiget deorganizatione vt recipiat, vel vt sibi vniat intellectiōnem, quod probat dependentia, quam habet anima à materia ad suas operationes exercendas: ergo in illa parte corporis intellectiōnem sibi vnit, & recipit, in qua sunt dispositiones, quas requirit intellectus ad exercitium suæ potentie: ergo in illa parte corporis erit tantum intellectus, in qua fuerit deorganizatio requisita ad illam: ergo tantum est in cerebro, & non in toto corpore.

Obiectum intellectus est ens in tota sua latitudine, comprehendens ens materiale, & spirituale; naturale, & supernaturale; verum & fictum: hoc conuincit experientia, quæ quis certo scit se per cognitionem sæpè sapius ferri in hæc obiecta, quod si quis neget, eodem actu, quo neget intellectum ferri in quodcumque ex his obiectis, illa apprehendere conuincetur, quia nihil potest negari, neque potest dici chimera non est obiectum intellectus, quin actu chimera intellectui obiciatur.

Obiicies: Etiam si experiamur nos cognoscere hæc omnia entia, de quibus mentionem facimus, non possumus certè scire, an sit aliquid ens, quod sit extra obiectum intellectus, de quo non possumus scire esse extra obiectum intellectus, quia de illo quod est extra obiectum intellectus, nulla potest esse noticia, neque alia enuntiatio dari. Totam obiectiōnem percipies siingas per impossibile casum, quo Angeli essent extra obiectum intellectus Petri: tunc Petrus nō posset dicere, Angelus est extra obiectum mei intellectus, neque principium aliquid posset illum ducere in cognitionem, quæ diceret, Angelum non est obiectum mei intellectus, neque in cognitionem, quæ quidquam aliud de Angelo affirmaret, vel negaret: ergo forsitan est aliquid obiectum in rerum natura, quod de facto nullus homo cognoscere poterit esse extra obiectum sui intellectus, non alia ratione, nisi quia de facto, est extra illud.

Hæc obiectio attingit questionem illam, an videlicet possit dari virtus cognoscitiua spiritualis potens cognoscere aliqua entia naturalia, & supernaturalia, spiritualia, & materialia, non tamen omnia? Cui questioni si negatiuè respondeatur, obiectio aliā solutione non indiget, tunc enim inferam ego ex cognitione horum entium, meum intellectum ad omnia possibilia se extendere posse. Verumtamen difficile poterit caput repugnantie assignari, ex quo diuinæ omnipotentie negamus posse talem creaturam producere, quapropter in re dubia magis inclinor in sententiam asserentem talem creaturam non repugnare.

Ad obiectiōnem respondeo demonstrari non posse nostrum

nostrum intellectum pertingere posse omnes species creaturarum, nihilominus satis efficaciter persuaderi, nullam esse ad quam adhuc speciali ratione non se possit extendere, ex eo quod de facto se extendat ad obiecta adeo inter se opposita, atque perfectione distantia, ex eo quod percipiat non solum imperfectissima entia creata, sed quod adhuc perfectionem creaturæ non habet, scilicet chimæram, quæ ideo creatura non est, quia non est, neque potest esse: Deinde ex hoc obiecto adhuc ipso nihilo imperfectiori, quia nihilum dicit non esse rerum, seu illarum negationes, quæ reales sunt, eo modo, quo sunt scilicet negatiue, realiter enim obscurus locus luce caret, chimæra verò tota est per fictionem, neque sine hac adhuc negatio est, ex hac inquam, chimæra, quæ ignobilior est negatione ipsa, superuolat ad id quod est supra omnem perfectionem omnium, scilicet ad Deum, quem per nostram intellectiōnem attingimus cognoscendum, & non solum per cognitionem abstractiuam, sed per cognitionem intuitiuam, qua nobis panduntur abstrusiora attributa, beatissimum sacræ Triados mysterium, in quorum omnium cognitione tanquam in finem creationem hominis, quem Deus fecit ad imaginem, & similitudinem suam, destinauit. Ex quo efficacissime suadetur nullum esse ens, quod intra obiectum intellectus non contineatur, quid enim extrahenda erat à numero cognoscibilium, in quo Deus ipse, & adhuc ipsa non entia, & purè fictitia continentur, specialis aliqua creatura?

8 Suadet etiam hanc conclusionem communis Patrum locutio; qua tradunt Beatos in Verbo creaturas cognoscere, saltem possibiles, quod quàm plurimi Theologi interpretantur de Verbo, ut obiecto prius cognito, & asserunt Beatos tanquam in medio prius cognito videre saltem creaturas possibiles, & nonnulli ad futuras etiam visionem hanc protendunt. Ex quo infero beatum posse videre in Verbo tanquam in obiecto prius cognito, vel quomodo-cunque illa locutio intelligenda sit, quamlibet ex creaturis possibilibus, quia Verbum in cognitionem cuiuscunque poterit ducere, & essentia diuina, siue tanquam obiectum prius cognitum, siue alio quocunque modo specificet cognitionem beati in ordine ad obiectum creatum, poterit in ordine ad quaecunque cognitionem beati specificare: quod adeo verum putant nonnulli, vt P. Vasquez sæpè inferat essentiam diuinam debere ducere beatum in cognitionem omnium possibilium, si illum in cognitionem duceret alicuius.

9 Video responderi posse Verbum & essentiam diuinam ex se sufficientiam habere ad ducendum in cognitionem cuiuscunque creaturæ possibilis: verum tamen de facto non posse ducere intellectum in cognitionem creaturæ, quæ non sit intra obiectum intellectus, ac proinde debere supponi creaturam esse intra obiectum intellectus, vt essentia diuina ducat hunc in cognitionem illius. Verum tamen hæc solutio reiicienda est, quia difficile potest concipi intellectus potens tendere cognitione clara intuitiua in obiectum ex se ducens in cognitionem creaturæ, & non potens adhuc abstractiua cognitione illam creaturam attingere.

10 Circa hanc rem est notatu dignum in mea sententia obiectiue non præscindente cognitionem abstractiuam, qua apprehendo creaturas omnes possibiles, seu obiectum diuinæ omnipotentia, ex parte obiecti apprehendere differentias omnes individuales, ac proinde secundum principia huius sententia, etiam si diceretur hominem non posse concipere sub speciali ratione creaturam aliquam, non ideo obiectum circa quod rēderet intellectus mediis actibus coarctaretur, quia illa specialis ratio tenebat se ex parte obiecti cognitionis abstractiue, qua intellectus apprehendebat obiectum omnipotentia in communi, sed tantum coarctaretur illius virtus in ordine ad actus, quia obiectum, quod apprehendit cognitione confusa non poterat apprehendere actum expresso, quo diceretur apprehendi specialis ratio tam ex parte actus, quàm ex parte obiecti.

11 De distinctione obiecti materialis, & formalis dixi in Logica, neque eadem repeti necessum est. Specialiter hic pro actibus intellectus notandum est; vulgo dici intellectum ferri mediis actibus in verum, de cuius constitutiua forma scilicet de veritate transcendentali agam in Metaphysica; nunc autem tantum aduerto intellectum non ferri in obiectum verum formaliter, ita vt veritas se teneat ex parte obiecti; in quod fertur actus, quia verum formaliter

dicat cognitionem tanquam formam constitutiuam huius concreti verum, & non semper cognitio fertur in cognitionem, aliàs omnis cognitio esset reflexiua, sed in obiectum materiale, quod per ipsam cognitionem verum formaliter denominatur: imò si aliquando hoc concretum verum formaliter constitutum per hanc cognitionem, reflexè per aliam cognoscitur, totum illud, quod verum formaliter dicebatur, se habet per modum materiæ, & veri fundamentaliter in ordine ad aliud verum, quod ex ipso tanquam ex materia, & ex cognitione reflexè tanquam ex forma constituitur.

Verum fundamentaliter, quod est obiectum intellectus, est intelligibilitas obiectiua, & intrinseca communis omni enti siue reali, siue rationis cum ipso formaliter identificata. Hæc intelligibilitas in predicato animalis est formalitas ipsa animalis, & in rationali ipsa rationalis formalitas, quia intelligibilitas intrinseca est virtus, quam habet entitas terminandi intellectiōnem, quam habet quolibet predicatum per eandem formalitatem, per quam constituitur; rationale enim (idem est de quacunque alia formalitate, seu physica entitate) per se formaliter, & secundum eandem formalitatem rationalem cognoscitur; ergo secundum eandem formalitatem est terminatum cognitionis: ergo secundum eandem formalitatem habet cognoscibilitatem. Dixi cognoscibilitatem intrinsecam esse obiectum intellectus, quam modò explicauimus, quia cognoscibilitas extrinseca addit supra cognoscibilitatem intrinsecam intellectum potentem versari circa illam intellectiōnem actibus, quia intrinseca cognoscibilitas cognosci nequit sine intellectu potente intelligere, ac proinde non dicitur absolute obiectum intelligibile ex defectu intelligibilitatis extrinsecæ, donec intelligatur virtus intellectiua, sicut non dicitur res potens produci donec intelligatur principium potens illam producere, à quo entitas per se ipsa intrinsecè possibilis, extrinsecè possibilis dicitur

PUNCTUM III.

An intellectus possit plura, vt plura eodem actu cognoscere, etiam ex motibus diuersis.

Negat P. Suarez 1. de fide disp. 3. sect. 9. Affirmat Huetadius disp. 5. sect. 7. cum S. Thoma. 1. part. quest. 8. artic. 9. & quest. 8. art. 1. Arriaga disp. 8. sect. 10. Ego meam sententiam aliquibus propositionibus breuiter explicabo.

§. I.

Propria sententia explicatur.

PRIMA CONCLUSIO. Potest intellectus simul plures habere actus, quibus obiecta inter se diuersa, disparata, & opposita simul percipiat. Hæc propositio apud omnes ferè Doctores certa est, illam præmitto propter Durandum, asserentem non posse intellectum simul se pluribus actibus exercere, quod falsum esse sic probō. Intellectus discurret inferendo vnum ex alio, & assensum consequentis infert ex antecedenti: ergo simul percipit antecedens, & consequens per diuersos actus. Probo consequentiam: Non potest inferri vnum ex alio quin sint duæ cognitiones; vna illata, alia ex qua, vel ex cuius obiecto altera inferatur; nihil enim potest ex se ipso realiter inferri: insuper hæ duæ cognitiones debent esse simul, quia ex cognitione actu non existenti, nihil potest actu inferri: ergo vt inferatur consequens ex antecedenti debet coexistere antecedens, & consequens: ergo debent esse simul duæ cognitiones in eodem intellectu. Confirmat eandem conclusionem notissima experientia, quam quisque habet, se de rebus distinctis, & oppositis simul cogitare, simulque percipere obiecta diuersa per media formaliter diuersa; quæ cognitiones inter se longè diuersas gignunt.

SECUNDA CONCLUSIO. Intellectus potest plura obiecta eiusdem omnino rationis materialis, & formalis, etiam si inter se nullam habeant connexionem, eadem indiuisibili cognitione apprehendere. Probo: Possum ego per vnum actum dicere, omnes homines, quos modò video in hoc gymnasio, habent pileum: ergo possum plura vt plura etiam disparata per eundem actum cognoscere. Probo consequentiam: quando dico, omnes homines, qui sunt